

کمال هم نشین

تهیه کننده: علیرضا اولیاء اردکانی

کانال: یادگیری برتر

@learning_bartar1401

رید از دست محبوبی به دتم	کلی حوسوی در حمام روزی
که از بوی دلاویز تو مسم	بدو گفتم که مشکي یا عبیری
ولیکن مدتی با گل نشتم	بکفتا من کلی ناخیز بودم
و کرنه من همان خاکم که هستم	کمال هم نشین در من اثر کرد

فعالیت کلاسی

با توجه به شعر بگویید، دوستان و هم‌نشینان چگونه بر یکدیگر
تأثیر می‌گذارند؟

۱- سیدی، گلستان.

چه روشی برای انتخاب دوست می تواند بسیار خطرناک باشد؟

با توجه به سخن امام علی علیه السلام برای اینکه بهترین

دوستان را انتخاب کنیم باید چه کار کرد؟

بعضی از ما همین که شخصی را چند مرتبه در حیابان، مدرسه، صف اتوبوس و یا مکان های دیگر ببینیم

و از او خوشمان بیاید، با او دوست می شویم بدون هیچ تحقیقی او را هم نشین خود می سازیم. این روش

انتخاب می تواند بسیار خطرناک باشد؛ چرا که ما به خوبی نمی دانیم دوست تازه ما چه ویژگی های رفتاری دارد.

برای اینکه بهترین دوستان را انتخاب کنیم، چه باید بکنیم؟

امیر مؤمنان علیه السلام می فرماید :

پیش از آنکه کسی را به دوستی برگزینی، او را امتحان کن و گرنه

بدون آنکه خودت بدانی، به هم نشینی با بدان گرفتار خواهی شد! ^۱

به نظر شما چگونه می توانیم دوستانمان را امتحان کنیم؟

در اینجا به سه ویژگی مهم که می توان با آنها دوستان خوب را شناسایی کرد، می پردازیم :

ویژگی های دوستان خوب را نام ببرید ؟ **تیرها**

۱- اهل نماز و نیکی

امام صادق علیه السلام می فرماید :

کرد؟

دوستان خود را در [داشتن] دو ویژگی بیازمایید، اگر در آنها بود

[با آنان هم نشین شوید] و اگر نداشتند [جتماً] از آنان دوری کنید، از آنان

دوری کنید، از آنان دوری کنید ... [اَوَّلَ رَعَايَةِ اَوْقَاتِ نَمَازٍ وَ اِیْذِیْهِ]

نیکی به هم نوعان در سختی و راحتی ^۲

یک بار دیگر حدیث را با دقت بیشتری بخوانید. در اینجا امام جمله ای را سه بار تکرار کرده است.

علت این تکرار چیست؟

چرا امام با این همه تأکید ما را از دوستی با کسانی که به نماز بی توجه اند و یا به فکر دیگران نیستند،

باز می دارد؟

به یقین کسی که به فرمان خالق جهان و خواسته او برای اقامه نماز بی توجه است، به ما و خواسته های

ما نیز توجهی نخواهد کرد. در سخن امام در کنار توجه به نماز، کمک به دیگران نیز آمده است. به نظر شما

کسی که فقط در ایام خوشی در کنار انسان است اما در مواقع سختی و به هنگام نیاز، او را به حال خود رها

می کند، دوست خوبی است؟

دوست آن دامن که گیرد دست دوست و پریشان حالی و دمانگی

به نظر شما چرا اهل نماز بودن تا این حد در انتخاب دوست مهم دانسته شده است؟ درباره این موضوع در کلاس گفت و گو کنید.

۲- وفای به عهد وفای به عهد یعنی چه ؟

وقتی به کسی قول می دهید تا کاری را برایش انجام دهید؛
وقتی با کسی قرار می گذارید تا همدیگر را در جایی ببینید؛
حتی وقتی با خودتان عهد می کنید که
در همه این موارد، شما قولی داده اید و باید به آن وفا کنید.

خداوند وفای به عهد را نشانه ایمان می داند و می فرماید : **با توجه به آیه شریفه (قد افلح المؤمنون الذين هم لاماناتهم و عهدهم راعون) چه کسانی رستگار می شوند؟**

به راستی که مؤمنان رستگار شدند،

کسانی که آنان

امانت ها و پیمان خویش را رعایت می کنند

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ
... وَالَّذِينَ هُمْ

لِأَمَانَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ

آیا تا به حال برایتان پیش آمده است که کسی به شما قولی بدهد، ولی به آن عمل نکند؟
در چنین شرایطی نسبت به او چه احساسی پیدا می کنید؟
اگر او باز هم به شما قولی بدهد، آیا به سخنش اعتماد می کنید؟

وقتی کسی به شما قولی می دهد،

ولی به آن عمل نمی کند، مانند این است

که جعبه بزرگی را در کاغذی زیبا بپیچد

و به عنوان هدیه برای شما بفرستد. وقتی

هدیه به دستتان می رسد موجب خوشحالی

شما می شود، اما هنگامی که آن را باز

واقعیت کسانی که به قولشان عمل نمی کند در قالب مثال

توضیح دهید ؟

۱- سورة مؤمنون، آیه های ۱ و ۸.

می کنید می بینید خالی است و هیچ چیز داخل آن نیست.

در این حال، چقدر آزرده خاطر و ناراحت می شوید؟
این همان احساسی است که در هنگام بدقولی به انسان دست می دهد.
پایبند نبودن به قول و وعده، موجب می شود دوستی پایدار نماند.

امیر المؤمنین علیه السلام در این باره می فرماید :

«بر دوستی کسی که به عهد خود وفا نمی کند، اعتماد نکن»^۱

امام علی علیه السلام درباره وفای به عهد چه می فرماید ؟

براساس روایت فوق، افراد بدقول و پیمان شکن، چگونه دوستان خود را از

دست می دهند؟

بیشتر بدانیم

من از سال ها پیش او را می شناسم. پیش از آنکه به پیامبری مبعوث شود. آن وقت ها من چوپان بودم و گوسفندان مردم را به صحرا می بردم. او هم گاهی گله ای را به چراگاه می آورد. یک روز که هر دو گوسفندانمان را به صحرا برده بودیم، به او گفتم: باید کم کم به فکر چراگاه دیگری باشیم. اینجا دیگر علف چندانی ندارد... او تپه ای را در دور دست ها نشانم داد و گفت: پشت آن تپه هم علفزاری هست، اگر می خواهی فردا صبح هر دو گله هایمان را به آنجا می بریم. گفتم: باشد، پس قرار ما فردا صبح زود بالای همان تپه... فردای آن روز، با صدای گوسفندان از خواب بیدار شدم، خورشید بالا آمده بود. یادم آمد که با او قرار داشتم. از جا پریدم، با عجله آبی به صورتم زدم

و گوسفندان را به راه انداختم.

با خود گفتم گمان نمی‌کنم بردن این گوسفندها دیگر فایده‌ای داشته باشد. گوسفندهای او تا حالا دیگر از آن علفزار چیزی باقی نگذاشته‌اند، ولی چاره‌ای ندارم. هر قدر که مانده باشد، بهتر از هیچ است. این حیوانات گرسنه را که نمی‌توانم همین‌طور رها کنم.

وقتی با گوسفندان بالای تپه رسیدم، از تعجب سر جابم میخ‌کوب شدم! محمد امین گوسفندانش را همان‌جا نگه داشته بود و نگذاشته بود وارد علفزار شوند.

به او گفتم: پس چرا آنها را به داخل علفزار نبردی؟

گفت: قرار ما این بود که با هم گله‌هایمان را بچرانیم.

امام صادق(ع) درباره اهمیت راستگویی و امانت داری برای

شناخت افراد چه می فرماید ؟

۳- راست گویی

آیا انسان می تواند با کسی دوست باشد، ولی هیچ اعتمادی به او نداشته باشد؟
به نظر شما، کدام ویژگی بیش از هر چیز دیگر موجب اعتماد می شود؟

امام صادق علیه السلام می فرماید :

برای اینکه کسی را به درستی بشناسید، تنها به طولانی بودن رکوع
و سجود نمازش نگاه نکنید، بلکه به راست گویی و امانت داری او بنگرید.
کسی که زبانش راست گو باشد، اعمالش نیز پاک خواهد شد.^{۱*}

این ضرب المثل را شنیده اید که «خورشید همیشه پشت ابر نمی ماند»؟
کسی که کار اشتباهی انجام داده است، برای جبران آن اشتباه فقط یک بار باید عذرخواهی کند. اما
اگر برای مخفی کردن اشتباهش یک دروغ بگوید، دومین اشتباه را هم مرتکب شده است و... تا اینکه خورشید
واقعیت از پشت ابر دروغ بیرون می آید؛ حادثه ای که در انتظار همه دروغ گوهاست.

اینجاست که معنای سخن حکیمانه امیر مؤمنان علیه السلام
راستگویی چه تاثیری بر اعمال انسان دارد؟
حدیث امام علی علیه السلام درباره عاقبت راستگویی و عاقبت
دروغگویی را بنویسید ؟

عاقبت راست گویی نجات است و عاقبت دروغ گویی حسرت و
پشیمانی. نتیجه دروغ گویی، در دنیا خواری و در آخرت عذاب جهنم است.^۲

بسیاری از دروغ های بزرگ، نتیجه دروغ هایی است که به شوخی گفته می شود. وقتی انسان عادت
می کند به شوخی دروغ بگوید، بعد از مدتی بدون اینکه خودش بداند، گرفتار اخلاق زشت دروغ گویی می شود.
او کم کم در میان دوستانش به دروغ گویی مشهور می شود و آبرو و اعتبارش را از دست می دهد و ناخودآگاه به
گناهان بزرگ دیگر نیز گرفتار می شود. نتیجه دروغ هایی که به شوخی گفته می شود چیست ؟

- ۱- کدام دو ویژگی است که اگر در کسی نبود باید از او پرهیز کرد؟
- ۲- راست گویی چه تاثیری بر اعمال انسان دارد؟
- ۳- یکی از ویژگی های مؤمنان که آنان را رستگار می سازد چیست؟

خود را انتخاب کن

۲- غرر الحکم، ص ۲۱۹.

* متن روایت حفظ شود.

۱- کافی، ج ۲، ص ۱۰۵.